

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

STARENJE STANOVNIŠTVA U HRVATSKOJ I ŠVICARSKOJ: SLIČNOSTI, RAZLIKE I PITANJA ZA EKONOMSKU POLITIKU

Zagreb, 22. veljače 2022. – Dubravko Mihaljek, voditelj operativnih poslova u Monetarnom i ekonomskom odjelu Banke za međunarodna plaćanja u Baselu, u organizaciji Instituta za javne financije održao je virtualno predavanje „Starenje stanovništva u Hrvatskoj i Švicarskoj: sličnosti, razlike i pitanja za ekonomsku politiku“. U nastavku donosimo sažetak predavanja:

U listopadu 2020., časopis **Public Sector Economics** Instituta za javne financije u Zagrebu organizirao je konferenciju o stanju i perspektivama mirovinskih reformi u svijetu, a u listopadu 2022. održat će konferenciju o **starenju i dugoročnoj skrbi**. U međuvremenu smo se suočili i s pandemijom korone koja je već odnijela gotovo 6 milijuna života u svijetu, od kojih su tri četvrtine bile osobe starije od 65 godina. Ta zbivanja potaknula su organizaciju izlaganja o glavnim ekonomskim izazovima povezanih sa starenjem stanovništva.

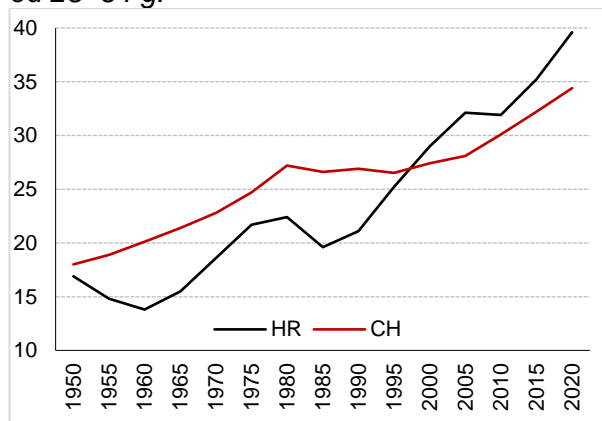
Za usporedbu s kretanjima u Hrvatskoj, Dubravko Mihaljek je odabrao Švicarsku, jednu od najnaprednijih ekonomija u Europi, koja se s izazovima starenja suočava još od druge polovice 19. stoljeća.

Starenje stanovništva, dulje očekivano trajanje zdravog života, značajan porast broja starijih u odnosu na stanovništvo radne dobi i više-manje nepromijenjena statutarna dob odlaska u mirovinu najvažniji su zajednički demografski izazovi s kojima se suočavaju gospodarstva Hrvatske i Švicarske.

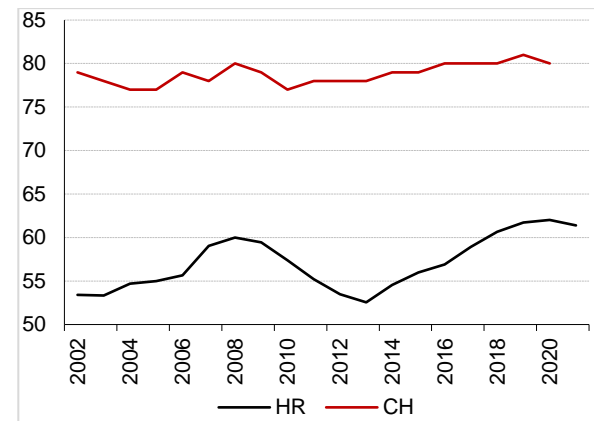
U posljednjih 60 godina – demografski gledano, dvije generacije – očekivano trajanje života značajno se je produljilo, u Hrvatskoj gotovo za četvrtinu: žene rođene u drugoj polovici 1950-ih u prosjeku mogu očekivati da će živjeti 66 godina, a muškarci 61, dok njihovi potomci iz druge generacije, rođeni između 2015. i 2020., mogu očekivati da će živjeti gotovo četvrtinu dulje: žene 81, a muškarci 75 godina.

GRAF 1: ODNOS UMIROVLJENIH I OSOBA RADNE DOBI I STOPA ZAPOSLENOSTI

Broj osoba iznad 65 g. na 100 osoba u dobi od 25–64 g.

Stopa zaposlenosti¹

¹ Broj zaposlenih u odnosu na ukupno stanovništvo u dobi od 25–64 godina, u postocima.
Izvori: United Nations, World Population Prospects 2019; Eurostat.

Mlađe generacije žive ne samo dulje nego i zdravije, no znatno se pogoršava omjer između osoba starijih od 65 godina i onih radne dobi. U Hrvatskoj je 1950. godine na 100 osoba u dobi od 25–64 bilo samo 17 starijih od 65, dok ih je danas čak 40 (graf 1, lijevi panel). U Švicarskoj se je ovaj omjer nešto manje pogoršao, s 18 na 34.

Kod kretanja ukupnog stanovništva i stope zaposlenosti prestaju sličnosti u demografskim kretanjima između Hrvatske i Švicarske. U Hrvatskoj od sredine 1980-ih ukupno stanovništvo pada, dok se u Švicarskoj neprekidno povećava. Dva su osnovna uzroka tih oprečnih kretanja.

Prvo, u Hrvatskoj od 1990. broj umrlih nadmašuje broj novorođenih, dok je u Švicarskoj prirodni prirast stanovništva neprekidno pozitivan. Drugo, iz Hrvatske se od 1990. neprekidno veći broj stanovnika iseljava nego useljava, dok Švicarska od 1980. ima značajnu neto imigraciju.

Druga velika razlika odnosi se na stopu zaposlenosti. Premda je ona prvenstveno pokazatelj efikasnosti tržišta rada, stopa zaposlenosti vjerno odražava i težinu ekonomskih izazova koji proizlaze iz procesa starenja stanovništva. U zadnjih dvadeset godina stopa zaposlenosti u Švicarskoj je vrlo stabilna na razini od gotovo 80%, najviša u Europi (graf 1, desni panel), dok je u Hrvatskoj znatno niža, u prosjeku ispod 60%.

To znači da gotovo 40% stanovništva radne dobi u Hrvatskoj nema registrirane prihode iz kojih se u najvećoj mjeri financiraju izdaci za mirovinsko, zdravstveno i ostala socijalna osiguranja.

Ekonomske posljedice starenja stanovništva nameću složena pitanja financiranja sustava socijalnog osiguranja. Koliko smo profesionalno i kao građani svjesni dugoročnih promjena koje gospodarstvu donosi više-manje nezaustavljivi proces starenja stanovništva? Kako bi se mogli promijeniti relativni udjeli gospodarskih djelatnosti, zaposlenosti i investicija u idućih 10–15 godina? U kojoj mjeri će se struktura javne potrošnje prilagoditi rastu udjela starijih i padu udjela djece i mladih? Kako će porezna politika pratiti demografske promjene? Možemo li se kao društvo pomiriti s padom ukupnog stanovništva i s potrebom duljeg radnog vijeka i vjerojatno većeg broja doseljenika koji će raditi poslove za koje nema dovoljno domaće radne snage?

Snimka predavanja i prezentacija dostupne su na označenim poveznicama.

Osoba za kontakt: Edita Vlahović Žuvela (E: ured@ijf.hr ili T: 01/4886-444).

***

DUBRAVKO MIHALJEK

Dubravko Mihaljek je voditelj operativnih poslova u Monetarnom i ekonomskom odjelu Banke za međunarodna plaćanja (BIS) u Baselu, gdje radi od 1999. godine. Upravlja tekućim poslovima odjela i priprema analize globalnih ekonomskih kretanja i makroekonomskih politika za redovite rasprave guvernera središnjih banaka u BIS-u. Bio je ekonomski analitičar u Međunarodnom monetarnom fondu (Washington, 1990. – 1999.) i asistent u Ekonomskom institutu Zagreb (1982. – 1989.). Studirao je ekonomiju na sveučilištima Pittsburgh (PhD 1990.), Minnesota (MA 1986.) i Zagreb (dipl. oec. 1981.).

INSTITUT ZA JAVNE FINACIJE

Institut za javne financije, osnovan 1970., javni je znanstveni institut u kojem znanstvenici, među vodećima u polju ekonomije u Hrvatskoj, istražuju ekonomiku javnog sektora. Institut je

prepoznat kao nezavisna i stručna institucija čiji su redoviti suradnici, konzultanti i gosti stručnjaci iz Europske komisije, MMF-a i Svjetske banke. Znanstvenici Instituta su članovi brojnih povjerenstava, radnih i savjetodavnih tijela Vlade, Sabora i ministarstava RH te aktivni sudionici međunarodnih inicijativa i organizacija koje promiču transparentnost javnog sektora, odgovornost vlasti i participaciju građana. Neovisni inozemni znanstvenici vrlo su pozitivno ocijenili Institut u postupku reakreditacije, posebice kvalitetu i program razvoja ljudskih potencijala, znanstvenih istraživanja, broj i vrsnoću objavljenih radova i utjecaj na javni sektor. Institut je dobitnik brojnih međunarodnih i domaćih priznanja, uključujući i priznanje Europske komisije za odlučnost i predanost poboljšanju politika Povelje i Kodeksa za istraživače.